

Om spissvärta och modern oro

Det nya tusentalet är här. Oro utbröt i höstas, krispaket såldes och experter tillsattes för att 2000-säkra hissar, datorer, elleveranser och sjukhusens reservaggregat.

Alldeles nyss var den svarta eller möjligen emaljerade vedspisen standard i de svenska hemmen. Med endast ved som tillskottsenergi tillhandahöll den blid och livlig värme och matlagningsmöjligheter i generationer.

Vedspisen är egentligen oöverträffad när det gäller matlagning. Ska man koka ris låter man det koka upp, sedan drar man kastrullen åt sidan, längst ut på spisen, så sköter det sig själv. Baka bröd är också lätt gjort, man tänker inte i temperaturer utan i timmar och halvtimmar och kvar-
tar, vilka varierar för varje spis. En Norra-

hammar 209, till exempel, bör man elda i ungefär två timmar för att baka pepparkakor. Vill man göra potatisgratäng kan det räcka med en och en halv timme.

Som extrautrustning till sin vedspis kan man ha varmvattenbehållare, man håller i en hink kallt vatten eller en famn snö, en kvart senare har man rykande hett vatten till barntvagn, handtvätt eller till skällning av tomater. Som en extra bonus fungerar det heta vattnet i spisen som luftfuktare. Vad mer kan vedspisen användas till? Man kan torka kläder och livsmedel över den, torka ved i den, röka kött och fisk i dess skorsten. Slå det, den microvågsugn som kan! Men man kan också få skullskador av den, en vän vid namn Ture ramlade en gång in i nämnda

Norrahammar 209, med ett djupt och blodigt jack i bakhuvudet som följd. Tvivel råder dock om felet var spisens eller spritens.

Huskvarna började tillverka vedspisar år 1884, tillverkningen pågick fram till 1971, då det svenska folket må ha ansett sig klara sig bra utan vedspisar.

En vedspis är i praktiken outslitlig. Själva eldstaden kan bli sliten, eftersom den är gjord av eldfast lera, men detta går att rätta till med hjälp av eldfast cement. Spisens svarta yta kan bli rostig, men det kan åtgärdas med spissvärta eller spisfärg.

Färg och eldfast cement, kretskort och processorer. Trygghet och sårbarhet och 2000-problematik. Kanske skulle vedspisarna ha behållits, ändå.